



A
magyarországi vasuti személyzet
érdekeit képviselő közlöny.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 kor. 80 fill.
Fél évre	2 " 40 "
Negyed évre	1 " 20 "

Megjelenik minden hó 1. és 15. én.

Egyes szám ára 20 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., Csömöri-út 28. szám,
ahova mindennemű levelezés és egyéb küldemény
intézendő.

Előfizetési felhívás.

A Magyar Vasutas új előfizetési évnegyed
küszöbén áll.

Amikor kérjük olvasóinkat, hogy előfize-
tésüket ne csak megújítsák, hanem a leg-
szélesebb körben terjesszék lapunkat, tobo-
rozzanak új barátokat és olvasókat lapunk
számára, kedvező alkalom nyílik arra, hogy
visszapillantást vessünk a Magyar Vasutas
félévi *multjára* és nagy vonásokban meg-
rajzoljuk *jövő* működésének képét is.

Félévvel ezelőtt a vasuti munkásság agyon-
sanyargatott, halálra kint, elnyomott és
kizsákmányolt tömeg volt, amelyet a sok
csapás olyan aléltá tett, hogy még jajgatni,
még panaszkodni sem tudott. Néma, sötét
tömeg volt, amely hallgatva türt, aléltan
szenvedett.

A Magyar Vasutas fölébresztette ezt a
holt tömeget, életre keltette, szót kölcsönzött
a némák ajakának, föltárta bajukat, elmondta
panaszukat és megmutatta a nagy nyilvános-
ságnak azokat a fájdalmas sebeiket, amelyek
a vasuti munkásság testét-lelkét borítják.

A Magyar Vasutas lelket, hitet öntött
azokba, akik azelőtt reménytelenül szenvedtek
végig nyomorúságukat.

A Magyar Vasutas egy erős és hatalmas
táborra kovácsolta egybe a széthúzó, egymást
nem ismerő, egymással nem törődő, egy-
mással kenyérharcban állott vasuti munká-
sokat.

Reményt öntött a csüggedők lelkébe, meg-
vigasztalta a szenvedőket a Magyar Vasutas
és

megmutatta azt az utat, amelyen a
helyzet javulása elérhető.

Bátor szókimondásával, ragyogó tisztasá-
gával, meggyőző őszinteségével fölfelé tiszt-
eletet és félelmet, lefelé pedig bizalmat és
szeretetet szerzett magának a lefolyt félév
alatt a Magyar Vasutas és hasonló uton
fog haladni a jövőben is.

A Magyar Vasutas a vasutasok lapja és
nem magántulajdon. Minden betűje, minden
szava, minden gondolata a vasutasok érdekeit
szolgálja, és sem kedvezés, sem üldöztetés
erről az utjáról a Magyar Vasutast eltérí-
teni nem fogja.

Nagy, nehéz, de dicsőséges feladatok álla-
nak előttünk.

Egy erős, szilárd, hatalmas táborra kell
szervezni a magyar vasutasok összességét,

meg kell alakítani a vasutasok egyetemleges
szervezetét, az Országos Vasutas-Szövet-
séget.

Önsegély révén becsületes, őszinte bal-
eset-biztosításra kell szert tenni.

Ki kell vinni az általános béremelést és
a vasuti munkások jogviszonyainak szabá-
lyozását.

A nyugbérpénztár maradi, szűkkeblű és
káros intézkedéseit ki kell küszöbölni.

Meg kell nyerni az összesség nagy harcza
számára a most csüggedten, reményevesz-
tetten szétszóródott hivatalnokokat, altisz-
teket és szolgálakat is.

Ebben a magasztos küzdelemben az uttörő,
a zászlóvivő, a legerősebb harczos csak a
Magyar Vasutas lehet.

És csak az munkálkodik becsületesen és
őszintén a vasutasok jobb jövője érdekében,
aki a Magyar Vasutast erősíti és pártolja.

Csak azokra számíthatunk a vasutasok
diadaláért folytatott küzdelemben, akik a
Magyar Vasutas zászlaja alá gyülekeznek.

Aki nincs velünk, az ellenünk van!
Vasutasok!

Hivatalnokok, altisztek, szolgálk és mun-
kások!

Támogassátok a saját lapotokat, a Magyar
Vasutast, gyűjtsetek előfizetőket, harczosokat
és ne töljétek soraitokban azt, aki gyávaság-
ból vagy butaságból ellillan a küzdelemből és
így saját magának és összes társainak áruló-
jává lesz!

Minél elterjedtebb és erősebb a Magyar
Vasutas, annál közelebb vagyunk a győ-
zelemhez!

Testvéri üdvözléssel

a

MAGYAR VASUTAS

szerkesztősége és kiadóhivatala.

A Magyar Vasutas megjelen minden hó
1-én és 15-én. Szerkesztősége és kiadóhiva-
tala **Budapest, VII., Csömöri-út 28. szám,**
ahova mindennemű levelezés
és egyéb küldemény intézendő.

Előfizetési föltételek:

Egész évre	4 kor. 80 fillér
Félévre	2 " 40 "
Negyed évre	1 " 20 "

Minden összeköttetésünket a legnagyobb
titokban tartjuk. Ha valaki — bármi okból —
nem akarja, hogy lapunk az ő nevére járjon,
bármilyen más címre is előfizethet.

A balesetbiztosítás kérdéséhez.

Debreczen, október 10.

A Magyar Vasutas utolsó számában
„Globus” bejelentette, hogy az Ország-
os Vasutas-Szövetség ügyében cikk-
sorozatot fog írni, amelyben kifejti, hogy
miképpen képzei ő a szövetség célját,
szervezetét és működését. Nagyon helyes
dolog.

A Globus cikkéhez lapunk szer-
kesztősége azt a megjegyzést fűzte,
hogy ha ebben a kérdésben eltérő véle-
mények bukkannak föl, azt a lap hasáb-
jain barátságos eszmecsere alakjában
fogják elintézni. Kilátásba helyezett
tehát parázs kis vitát ebben a kérdésben.
Szintén nagyon helyes gondolat. A
felfogások, eszmék szabad harczából
kerülhet ki a tisztult meggyőződés és
a helyes irány.

Magam is hozzá kívánok járulni ahhoz,
hogy a meginduló vita minél széle-
sebb körű és minél alaposabb legyen.

Globus idézett cikkében annak a
nézetnek adott kifejezést, hogy a Vas-
utas-Szövetség elsősorban *védelmi szö-
vetség* legyen. Ez a gondolat meg-
kapott engem. Nem tudok ugyan biztos
határvonalat húzni a véd- és dacz-
szövetség között, mert azt hiszem, hogy
néha a legeredményesebb védekezés
éppen a támadásban rejlik, de mégis
fölte rokonszenves előttem az a gon-
dolat, hogy alakulandó Szövetségünk
céljai közé a majdnem százezer vasutas
védelmének magasztos és nemes felada-
tát tűzze ki elsősorban.

És amikor elgondolkodtam afölött,
hogy hány téren, hány irányban és hány
veszély ellen kellene védekeznünk, rá-
jöttem, hogy egy baj, egy veszedelem
a legfenyegetőbb mind közül és leg-
inkább sürgőssé teszi a védekezést.

Ez a veszedelem a baleset veszélye!

Alig van üzem a föld kerekén,
amelynek alkalmazottai annyira és oly
gyakran ki volnának téve a baleset
veszedelmének, mint a vasut. Hiszen
csupán a műhelyi munkások közül,
tehát az aránylag kevésbé balesetveszé-
lyes foglalkozási ágánál, 1903-ban több
mint 700 baleset fordult elő. Hát még
a forgalmi személyzetnél!

Minden vasutas előfizetője és terjesztője legyen a Magyar Vasutasnak!

Nem kell hosszan és bőven magyaráznom, hogy ez a veszedelem mindnyájunkat egyaránt fenyeget. Azt is minden vasutas tudja, hogy *baleset ellen egyáltalában és sehol sem vagyunk biztosítva*. Ha valamelyikünket munka- vagy szolgálatközben baleset ér, mehetünk Ponciustól Pilátusig és a legrosszabb esetben koldustarisznya, a legjobb esetben pedig holmi alamizsna a kárpótlásunk. Nem is lehet másként, mert nincs balesetbiztosító-pénztárunk, nem vagyunk baleset ellen biztosítva, tehát nincs is igényünk kárpótlásra vagy segélyre.

Pedig hát borzasztó még elgondolni is, hogy napról-napra egészségünk, testi épségünk, sőt életünk is kockára van téve, anélkül, hogy gondoskodva volna a balesetből származható hosszabb munkaképtelenség esetén a saját magunk és családunk mindennapi kenyeréről, vagy halálos balesetnél hátramaradottainkról! Ez bűnös lelkiismeretlenség saját magunkkal és családunkkal szemben!

Azt nem kutatom, hogy ennek az áldatlan helyzetnek ki és mi az oka. Nem ér az semmit, ha bűnbakot keresünk. Hiszen ha nagyon pontosan kutatjuk a dolgot, még azt is mondhatnók, hogy mi magunk vagyunk a bűnösök, mert „néma gyerekek az anyja sem érti a szavát” és bizony mi hosszú ideig némák, vakok és süketek voltunk a balesetbiztosítás dolgában. Ne hánytorgassuk azonban a multat és tekintsünk a jövőre.

Követeléseink között szerepel az *állami balesetbiztosítás*, amely hivatva van ezt a kérdést véglegesen megoldani. De az állami balesetbiztosítás még messze van, nem tudjuk, meddig késik, mikor érkezik meg. A baleset

veszedelme azonban itt van mindnyájunk nyakán, napról-napra fenyeget.

Nincs egy se közöttünk, aki azzal a megnyugtató tudattal kelhetne fel reggel, hogy teljes testi épségben fekszik éjjeli nyugalomra, és aki azzal a meggyőződéssel hajthatná este pihenőre a fejét, hogy a következő nap is ment lesz minden balesettől.

Itt van, folyton fenyeget bennünket a baleset veszélye, nincs időnk bevárni, míg az állami balesetbiztosítás ideje elérkezik. Sürgősen kell védekeznünk a veszély ellen és miután máshonnan védelmet nem várhatunk, **önsegély által kell a baleset réme ellen küzdenünk.**

És pedig vagy úgy, hogy a Szövetség keretében **alakítsunk balesetbiztosító-pénztárt**, vagy pedig egészen külön, amint azt a külföldön látjuk, például Ausztriában, ahol kartársaink megteremtették a hatalmasan fejlődő balesetbiztosító-pénztárukat, a „Flugrad“-ot.

Azt hiszem, ez ellen *sem felülről, sem alulról nem emelhetnek kifogást*. Oly nemes és magasztos, igazán ember-szerető mű volna, amely minden jó-érzésű embernél csak helyeslésre és dicséretre találna.

Kartársaink pedig szívesen áldoznák a balesetpénztári járulékot, ha tudnák, hogy cserébe érte maguk és családjuk biztosítva van szomorú időkben a nyomor és kétségbeesés ellen.

Mindenekfölött pedig mindenki előtt világos lehet az, hogy ez a védekezés sürgős, nagyon sürgős!

Ez járt fejemben, ez a gondolat üldözött azóta, amióta a védszövetségről olvastam. Vitassuk meg ezt a kérdést is, azzal a szeretettel és komolysággal, amelyet megérdemel. Hiszen

majdnem százezer vasutasnak és több százezerre rugó családtagjaiknak a legfontosabb érdekéről van szó!

Palaics Gyula.

*

Palaics munkástársunk fejtegetéseit szóról-szóra aláírjuk. Amit mond, az helyes is, sürgős is. Meg vagyunk győződve, hogy kellő visszhangot fog kelteni az összes vasutasok táborában és úgy tudjuk, hogy budapesti bizalmiférjaink huzamosabb idő óta foglalkoznak a balesetbiztosítás rendezésének kérdésével és már komoly alakot öltött egy önálló balesetbiztosító-pénztár alakítása vasutasok részére.

Azért mindenesetre csak üdvös dolog, ha minél szélesebb körben hozzászólnak ehhez a kérdéshez. Nem akarunk a keletkezendő eszmecserének elibevágni és nem irunk ezutal arról, hogy milyennek képzeljük mi a megalakítandó balesetbiztosító-pénztárt. De azt már most kötelességünk kifejtetni, hogy a *becsületes és komoly* baleset-biztosításnak milyennek *nem szabad* lennie.

Nagy testület vagyunk mi vasutasok. Majdnem százezer ember. Igen sokan vannak, akik pályáznak ránk és jó profitot remélnék belőlünk kisajtolni. Vannak lapok, amelyek egyenesen utaznak a vasutasokra és felhasználnak minden eszközt, hogy befoghassák a vasutasokat előfizetőknek.

Legalkalmasabbnak vélik azt a már kissé elkoptatott eszközt, hogy *balesetbiztosítást ígérnek az előfizetőknek*.

A legrégebbi lap azok közül, akik ilyen hamis lobogó alatt eveznek, *Keleti Ö.* Lajos Vasut című lapja. Ezt az embert a józan vasutasok jól megérdemelt mélységes megvetése kíséri sirig. Lapja is csak piszkos eszköze az ő piszkos üzemeinek. És ha mégis akad egy csomó vasutas, aki előfizet lapjára, ez onnan ered, mert *Keleti*, a legelkiismeretlenebb gseftelők egyike, azt igéri lapjában, hogy „minden előfizető halál és állandó

A „MAGYAR VASUTAS” TÁRCZÁJA.

Proletár-asszony.*

Irta: Janda Matild.

I.

Munkából jövő édes, ifjú párom,
Hadd törülöm meg izzadt homlokod.
Pihenni fejed — tudom, elfáradtál —
Ide, puha vállamra hajthatod.
Fáradt szemeid csókommal lezárom —
Munkából jövő édes, büszke párom.

II.

Nézd, itt a bölcső. Benn nyugodtan alva
Fekszik kicsiny, szőghaju gyermekünk.
Ne csüggedj, párom — hogyha rátekintek,
Ugy érzem, hogy az isten van velünk.
Legyen, ha felnő — mindig ezt kívánom —
Hozzád hasonló, édes, ifjú párom!

III.

Uolt-e ma kenyér? Ó, nehéz az élet!
A két kezemmel én is dolgozom.
Az áldozatot, verejtékes munkát,
A nagy oltáron én is meghozom.
A kálváriát veled együtt járom...
Gyönyör ez nekem — édes, édes párom!

* Ezt az izzó, gyönyörű költeményt az Igazság című zombori haviszemléből vettük.

IV.

Ha férfi volnék, ó, mint tépném széjjel
A megutált, a gyűlölt lánczokat!
Mint éleszteném lázadó villámmá
A nép szívében élő lángokat!
Szégyen, gyalázat, gyávaság a járom,
Melyet görnyedten viselünk, én párom!

V.

Eredj a harciba, zúzd a jármot széjjel,
Erős karokkal vezess népeket!
Köszöntöm a gyönyörű szabadságot
És mind a harcoló testvéreket!
Isten áldása legyen a munkádon,
Én visszatértem imádkozva várom...
Eredj a harciba, édes, ifju párom!

Jerman, a vasuti ör.

Irta: Etbin Kristan.

Tudod-e barátom, mit jelent az, midőn az éjszaka titokzatos hatalmaságai kibontják szárnyukat, midőn leszáll a sötétség, midőn az ismert élet kimulik, de az ismeretlen kezd mozgolódni? Oh, hogy is tudhatnád ezt te, kinek a villamos fény nappallá teszi éjjelét, töltse bár azt dolgozó szobádban könyvek fölött virrasztva, vagy annak óráit a füsttel, párával, lármával telt kávéházakban agyonütve, vagy bolyongva az emberekkel benépesedett, hintók, omnibuszok, automo-

bilok és közuti kocsik által keresztezett mozgalmass utczákon? Nem ismered te az éjszákát, mert nálatok nincs is igazi éjszaka.

Hallottad-e már a levegőn átsurranni, a lombok közt suhogni, mintha ott réges-régi idők mondái elevenedtek volna meg, anélkül, hogy kivehetnéd, vajjon vigasztalni vagy ijesztetni akarnak-e? Láttál-e már árnyakat a holdvilágos országút fölött ringani, anélkül, hogy az árnyakat vető testet képes lettél volna fölfedezni. Érezted-e már, mint fogja el görcsös szorongás az erős, minden babonától ment férfi szívét, ha a föld alól titokzatos nyögés száll föl és a messze pusztai zilálást hallat, mintha láthatatlan kísértetek serege száguldana keresztül rajta, mely hirtelen rémesen éles, de csak egyetlenegy pillanatig tartó kacajba vész el?

Én hallottam, láttam és éreztem ezt ama éjszakán. Azonban te valószínűleg nem értenél meg, ha le akarnám írni neked az erdei tisztás rémes éjszakáját; a te szíved nem képes ily kinokkal telt érzésekre, mert magad sohasem élted át ezt. Lehet, hogy épp akkor egyik nagyvárosi éjjeli mulatóhely chambre-separée-jában élvezetekbe voltál merülve, melyek a szívet elpuhítják, de nem teszik lágygyá és ha valaki abban a pillanatban eléd lépett volna, hangtalan kemény szavakkal rád szólva: „Nagy szerencsétlenség történt!” — úgy értelmetlenül reá meredtél volna és hideg tekinteted azt kérdezte volna tőle: „Minek meséled ezt nekem?” „Mi közöm van ehhez nekem?” Mert hisz a szerencsétlenség nem érhetett téged, kit lágy karok tartanak átölelve, téged, kinek

munkaképtelenség esetére 2000 koronáig s utóbbi keretében részleges munkaképtelenségre van biztosítva“.

Igéretnek szép ígéret. Csalogatónak jó csalogató. *Alapjában véve azonban nem egyéb közönséges svindlinél.* Egész csomó esetet tudunk, amikor a léprement vasutast halálos baleset érte, hátramaradottai megreklamálták a 2000 koronát és vagy *semmit sem kaptak, vagy pedig valami nevetségesen csekély összeggel törölték ki a szemüket* és ezt is csak akkor, amikor füt-fát megmozgat már.

A sok eset közül, mint tanulságosat, egyet ragadunk ki. *Potoczki* kocsirendező hosszú időn át előfizetője volt a Keleti lapjának. Családos ember volt és azt hitte, hogy így biztosítja őket, ha valami baleset találná érni. A szerencsétlen embert elgázolta a vonat, meghalt. Özvegye a 2000 koronáért járt, de *elutasították.* Futott ide is, oda is, nem használt. Végre olyan nagy lett a skandalum, hogy előkelő állású és nagybefolyású vasuti tisztviselők jártak közbe a szegény özvegy és árvák érdekében és ekkor, a nagy huza-vona és kilencz havi keserű harcz után *kapott a szegény asszony az ígért 2000 korona helyett — 300 forintot.* Ezt megelőzőleg jártak nála, hogy *adnak neki 150 forintot, de irjon alá egy nyugtát, hogy fölvette az 1000 forintot.* A nyugta természetesen arra szolgált volna, hogy eldicsekedjenek vele: ime, kifizettük az egész biztosítási díjat. Ennek a szennyes esetnek tanui *Lachnit* állomástőnök és *Ernyedi* Miklós ügyvéd urak.

Ha szükségesnek látszik, több ilyen esetet is fel tudunk sorolni.

Egy másik lap, a B. N. szintén azt hirdette hosszabb időn át, hogy egy manheimi biztosító-társulatnál biztosította előfizetőit baleset ellen 2000 koronáig. Sok száz vasutas lépre ment. De rövid idő múlva, amikor egyre szaporodtak a reklamációk amiatt, hogy a kikötött biztosítási díj helyett

a balesetet szenvedett előfizetők vagy hozzátartozóik *semmit sem kaptak,* az a lap egyszerűen agyonhallgatta a dolgot és azontul nem nyilatkozott, hogy fennáll-e még előfizetői számára a balesetbiztosítás avagy nem.

Ujabban pedig a *Független Magyarországnak* utazik a vasutas-ügyekben és a régi jellemtelen nyomokon halad. Már az utolsó kenetet is megkapta, amikor — 'a vasutas-sztrájk előtt' — rávetette magát jó szímmal a vasutas-ügyekre és így sikerült egyidőre megmenekülnie a csufos kimulástól. Most is csak a vasutasok tartják benne a szuszt. Ezt pedig azzal hálálja meg ez az ujság, hogy *szintén balesetbiztosítás ígéretével csapja be előfizetőit.* 2000 koronát ígér halálos vagy teljes munkaképtelenséggel járó balesetnél.

Ez a jellemes lap feltűnő módon számít az olvasói együgyűségére: *még azt sem írja ki, hogy melyik biztosító-intézetnél vannak biztosítva előfizetői.* Világos dolog és nem is lehet másképpen, mint hogy ez is épp oly csalárd módja az előfizető-fogdosásnak, mint a Keleti lapjánál.

Mindkét lap magánvállalat, nyereségre dolgozik és nem riad vissza a vasutasok legfontosabb érdekével tűzött szédelgéstől sem, csak hogy minél több előfizetőt fogdossanak és profitjukat gyarapítsák.

Hogy így hány embert csapnak be, hány boldogtalan asszonyt és szegény árvát tesznek földönfutóvá, azzal nem törődnek. A profit a fő, minden egyéb mellékes náluk.

Ettől a szédelgéstől a leghatározottabban óvjuk munkástársainkat és a többi vasuti alkalmazottakat. Ne menjenek lépre! Ne üljenek föl az átlátszó csalásnak!

Igy a baleset-biztosítást megoldani nem lehet.

A szerkesztőség.

édes ajkak a gyönyör szavait susogják, kinek kéjesen izgatott vére üdvöt ígér.

Nagy szerencsétlenség történt!

Hogyan merészelt volna valaki téged ilyen szavakkal zavarni, midőn te boldog akarsz lenni! Nincs tán jogod ahhoz, hogy boldog lehess? Nos igen, meg van a jogod, természetesen, hogy meg van és én készséggel elismerem e jogodat. Nem ismerem ugyan okaidat, melyekre te a boldogságra való jogodat fölépítet, de ismerem az enyéimet. Tudom, ember vagy, élsz, születél és születésednek mi más célja lehetett, mint életed boldogsága? Haha! Minek is születnél az ember, ha nem arra, hogy boldog legyen?

Megállj! A boldogságra születél. Jó, jó, én megértem ezt. Megértem és sokkal jobban átérzem, mint ahogy ezt megmondani és megmagyarázni tudnám. De, az ördögbe is, ismerem embereket, akik épp úgy születnek, mint te és mégsem boldogok és nincs is reményük, hogy valaha azok legyenek.

Nincs tán joguk erre? Kevesebb joguk van rája, mint neked? Jermannak, az őrnek kevesebb joga van boldognak lenni, mint neked?

Tudom, ez a kérdezősködés terhedre van. Mit tartozol te a Jerman örrel törődni? Nem ismered, tudtoddal sohasem láttad, se rokonságban, se sógorságban nem állsz vele. Még csak egy álarcos vigadón sem találkoztatok egymással. Ez mind igen egyszerű és igen természetes dolog.

Utaztál azonban már vasuton? Első osztályban természetesen. Barátom, a te nézeteid mellett nem kellene sohasem vasutra

ülnöd. Elég jó sorban vagy, megengedhetnéd magadnak, hogy otthon maradj, minek is utazgatol messze a világba, még hozzá vasutal? Te, némelykor olyan furcsa dolgok történnek! Lásd, Jermannal, az örrel megesett valami, de téged is érhetne, ha a vasutal utazol. És, minthogy te abszolút nem akarsz ezen szokástól eltérni, nem éppen okos dolog, hogy Jermannal, az örrel, meg a többiekkel nem akarsz törődni. A maga-magával való megelégedés igen jó és kellemes, de ez némelykor végzetessé válhatik.

Képzeld csak, hogy te éppen azon a vonaton lettél volna, hogy első osztályu kupéd párnáin elbóbiskoltál volna és a dolog egy kicsit, egy egész piczikét másképpen sült volna el...

Oh, én azt mondom neked, nincs igazad és nem helyes, hogy nem érdeklődöl a Jerman ör sorsa iránt.

Midőn te abban az órában, az operából kijövet, a stilszerű és mégis oly kedélyes szeparében a szép szőke Marietta — az ördög tudja, hogy is hívták tulajdonképp — társaságában, a Heidsick-pezső nemes nedűjét kellően méltányoltad és a perczek és órák, miként a gyöngyöző nedű, folytak le, anélkül, hogy tudtad volna, mikor és hogyan, a Jerman ör öntudata ezen kérdésben határozottan világosabb volt. Ó nagyon jól tudta, hogyan mulott az idő: nehezen és lomhán,

(Folyt. köv.)

Vasutasok Szövetsége.

I.

Az év elején mozdultak meg először a kinevezett vasutasok.

Februártól októberig nem nagy idő, csak kilencz hónap, eseményeiben súlyosabb, mint kilencz esztendő.

A vasutasoknak márcziusi napjaiban — oh ezek a márcziusi napok! — midőn azok voltak a vasutasok vezetői, kik előre elkészítették a nagy áprilisi kitörést, hogy azután mint a leveretésben buzgó tényezők, a hatalom szemében maradandó érdemeiket szerezzék, — mondom, az akkori vezetők kongresszusokat hívtak össze Budapesten és Szegeden a vasutasok szövetsége tárgyában és ezek a liberális — a szó *mai* értelmében szabadelvű urak — oly alapszabály-tervezetet alkottak, hogy hálát kell adnunk a Mindenhatónak, hogy a „sztrájk“ elsöpörte sok egyéb között ezt a torzképét is egy úgynevezett „szövetség“-nek.

Mint maga a „sztrájk“, úgy ezen szövetségi tervezet halála is csak javára lehet a vasuti munkásoknak, mert sokkal nehezebb volna nekik a szövetségüket megalkotniok, ha volna már a kinevezetteknek egy szövetségük, mert akkor, ha már engedélyezni kell, őket is beleszorítanák a már fönnálló szövetségbe, — míg így *a saját erejükből fognak szövetséget teremteni,* igazi szociális alapon, és ez lesz a magja az országos vasutas szövetségnek.

Tisztában vagyok azzal, hogy ez nem lesz könnyű munka. A különben sem türelmes hatalom, vérszemet kapva a sztrájk állítólagos leveretésének sikerén, minden újabb, a vasutasok kebelében fakadó mozgalmat már csirájában igyekszik elnyomni; lesznek is áldozatai, vértanúi a szövetség eszméjének, de szívós kitartás mellett, erős akarattal és összetartással a negyvenezer vasuti munkás a törvény keretén belül mindent kivihet, amit akar.

És úgy, mint április havában, döbbenő ámulattal nézték a vasuti munkások, hogy hova tudja ragadni a legnagyobb elkeseredés az állam kinevezett és engedelmes negyvenezer rabszolgáját, épp oly bámulattal és lelkesedéssel fogja nézni a kinevezettek hada a munkásokat, ha a szövetség zászlójával sikra szállanak.

Ne riadjon vissza senki a Judásoktól.

Judas nélkül nem lett volna Golgotha, Golgotha nélkül — megváltás.

A pöröly, a kalapács, a gyalu, a véső az iparosnak fegyverei, ezen fegyverek vivják századok óta a civilizáció harczát, ezek váltják meg az embereket a rabszolgaságtól, — s a verejték, mely a munkás homlokáról leperog, oly becses, mint az ég verejtéke; ez akkor is termékenyít, és akkor is ad kenyeret, midőn a föld azt szűken méri.

És ha a munkás kezek ezrei összefognak, ha a verejtékes homlok egymás mellé sorakozik, hogy egymást támogatva, békés céljaik elérésére szövetségre lépjenek, ki meri azt megakadályozni?

*

Egy esztendő óta sok szó esett már a vasutasok szövetségéről.

A főhivatalnok úgy, mint a munkás érzi, hogy a szövetség nagy erkölcsi erő és ilyenre szüksége van.

Künn a művelt nyugaton hatalmas szövetségei vannak minden ország vasutasainak. Midőn itt Magyarországon a sztrájk kitört, a németek császára három millió márkát adott a német vasutasok szövetségének.

És ott nem félnek, mint nálunk a vasutasok szövetségétől. Ott elismeri a kormányzat, hogy a vasutas ma hatalmas társadalmi tényező, amelylyel számolnia kell, nem görditenek mesterséges akadályokat egyesülésük elé, *nem tolnak a nyakukra vezető férfiakat,* hanem megbecsülik a vezető embereket, mert azzal, hogy a társak ezrei

őket bizalmukkal megtisztelték, becsülésre méltók is.

Hisz édes feleim, nálunk se volna semmi akadálya a vasutasok szövetségének, csak állítanák élére a műhelyfőnököket, a felügyelőket és igazgatókat.

Egy hét alatt számban hatalmas szövetségünk volna.

Igen hatalmas és „gutgesinnt” szövetség.

De ki tehet róla, ha odafejlődtek a mi viszonyaink, hogy a munkás jobban bizik Nagy Péter esztergályosban, mint Molnár János főmérnökben? És hogyha a fékezőnek nem tetszik a hatalmas üzletvezető, hanem igenis mondjuk a Sáry mozdonyvezető.

Mert megrendült a vasutasban, a munkásban ugy, mint a kinevezettben, az előjáróban való bizalom és midőn szövetkezni akar, egyszersmind támaszt keres saját gyöngegsége tudatával a tizezrek kézfogásának erejében.

Ősz van. A lehulló egyes falevelet tovaragadja a szél ismeretlen tájak felé, de ahol százezer falevél egymásra hull, az együtt marad a saját tömegének súlyánál fogva, és ha rátaposnak, — annál inkább együtt marad.

*

Minden vasutas-munkás lelkében él tehát az a meggyőződés, hogy a szövetségre szükség van.

Jövő cikkemben rátérek, hogyan kell egy oly „vasutas munkás-szövetséget” megteremteni, mely megvédje őt a már megszokássá vált jogtalanságtól és hogy alkossuk meg a magvát a minden vasutast egyesítő vasutas-szövetségnek.

Globus.

SZEMLE.

Belföld.

Mi lesz a központi bizottsággal? Több, mint két hete immár, hogy a *nyugbérpénztári központi bizottság* három szabadon választott tagjára a szavazás megtörtént. Még mult hó 28-a előtt betérjlesztették az egyes szolgálati főnökök a részletes szavazási eredményeket a máv. igazgatóságához, ahol annyi a tisztviselő, hogy egy egész országot el lehetne veltük kormányozni. És még mindeddig nem értesültek a nyugbérpénztári tagok a választás eredményéről. Azt sem tudják, megtörtént-e már a beérkezett szavazatok megszámlálása és ha nem, mikor fog megtörténni. Nem tudják, hogy jelen lesznek-e a szavazatok megszámlálásánál a tagok bizalmiférfiai, avagy „házilag” kezeli-e majd az igazgatóság a választás eredményének a megállapítását. Egyszóval, éppen azok nem tudnak semmit, akiknek joguk volna mindent megtudni: a nyugbérpénztári tagok. Vagy azt hiszi talán az igazgatóság, hogy a szavazás eredményének a megállapítása olyan *belső ügye* az igazgatóságnak, amelyhez a tagoknak semmi közük nincs, amit bizalmasan, titokban lehet elintézni a nagyurak szájaize szerint? Ha ez a fölfogás odafönt, akkor alaposan csalódnak. A központi bizottságnak legalább ezt a 3 tagját a nyugbérpénztári tagok választották és nem az igazgatóság, ez a 3 tag a nagy összesség érdekeit van hivatva képviselni és nem az igazgatóság szeszélyeit. Ennek a 3 központi bizottsági tagnak a megválasztása elejétől-végig az *össztagok dolga*, az igazgatóság pedig *visszaélést* követ el, ha suttyomban, a nyilvánosság kizárásával és hosszú huzavona után intézi el a választás eredményének a megállapítását és kihirdetését

A Győr—sopron—ébenfurti vasut alkalmazottainak fizetésrendezése még mindig késik az esti homályban. Előbb október 3-ra ígérték a rendezés közzétételét, azután 10-re, de az még mindig nem történt meg. Hitegetik, csalogatják a személyzetet addig, míg ezeknek egyszer csak elfogy a türelmük!

Ujabban azt halljuk, hogy 15-én hirdetik ki a fizetésrendezést és hogy az egész személyzetnek 56.000 korona van fizetésrendezésre szánva. Ha ez az utóbbi szám megfelel a valóságnak, az a legpiszkosabb szűkkeblűségnek a jele. A Gy. S. É. V. évi *tiszta jövedelme több mint ötnegyed millió korona* és ebből az alkalmazottak fizetésrendezésére *egy huszonötödreszt* szánának.

Ugy látszik, kemény próbára teszik azok a jó urak a személyzet türelmét!

A „tizenhármak” a fegyelmi bíróság előtt. Amivel a vasutnak mindjárt kezdenie kellett volna, letartóztatás, meghurczolás, vád alá helyezés és tíz napos bírói tárgyalás nélkül, avval végzi most a vasut, midőn a *„tizenhármak bizottság” budapesti tagjait odaállítja a fegyelmi bizottság elé e hó 18-án.*

Vajjon mit akar majd ez a bizottság kideríteni olyat, amit a bíróság már ki nem derített?

A budapesti bíróság kiderítette, hogy a vasutas nem közhivatalnok, hogy a tizenhármak nem éltek vissza a hivatalos hatalommal, nem lázítottak, megóvták a közrendet, nem erőszakoskodtak, a sztrájkot mint szerencsétlenséget tekintették, igyekeztek a nyugalmat és rendet helyreállítani, míg azt a rendőrség és katonaság meg nem zavarta. Végül kimondta a budapesti bíróság, hogy a tizenhármak bizottságra szükség volt, mert kellett egy szervnek lennie, melylyel a kormány tárgyaljon, *tehát „ami együtt szükséges, az nem lehet egyenként büntetendő”.*

A fegyelmi bizottságnak mindezt tudnia kell, hisz a bíróság kiadta neki a tárgyalási iratokat és nem tehet mást, nem adhat más eljárást, mint felmenti ezeket a sokat meghurczolt férfiakat, hogy felépüljön a megsérült jogrend és helyreálljon a békekesség a vasutasok között.

A vasuti munkások joga. Vasárnapra, október hó 2-ikára a szombathelyi vasuti munkások gyűlést jelentettek be. Helyzetükről és a nyugbérügyről akartak tanácskozni. A gyűlést azonban *Vörös Ferencz* helyettes rendőrkapitány betiltotta, azzal az indokolással, hogy „a folyó évben a munkások *már 7 népgyűlést és 9 gyűlést tartottak* és majd nem minden alkalommal egy és ugyanazon tárgyról és mert ezek a gyakori gyűlésezések csak a közrendet zavarják és a munkások közti békétlenséget idézik elő”.

Nem siránkozunk azon, hogy egy ember butaságától vagy szeszélyétől függ a munkások egyik legfontosabb joga, a gyülekezési szabadság. Nem is boszankodunk azon, hogy *Vörös Ferencz* uram, Szombathely püspöki város helyettes esze ilyen hülye indokolással gátol jogainkban. Miért legyen elvégre éppen Szombathelyen okosabb és tisztességesebb a rendőrség, mint másutt?!

Csak azt tartjuk helyénvalónak itt kijelenteni, hogy habár jogfosztás és igazságtalanság a gyűlési tilalom, azért mozgalmunkat megakasztani nem képes egy egész garmadája sem az ilyen rendőri önkénykedéseknek. Ha nagyesszű *Vörös Ferencznek* úgy tetszik, hogy a nyilvánosság kizárásával és hatósági kiküldött távollétében tanácskozzanak a szombathelyi vasuti munkások, hát ezt a szíveséget megteszszük neki. Ha pedig az volt a szándéka a helyettes rendőrkapitánynak, hogy ezzel a jogtiprással bebizonyítsa a szombathelyi vasuti munkásoknak, hogy milyen szükséges a szervezkedés és összetartás, hát szívesen és köszönettel nyugtázzuk, hogy ezt a célját teljesen elérte, mert *október 2-a óta szombathelyi előfizetőink száma megkétszereződött* és munkástársaink lelkes hangulata annak a biztosítéka, hogy a szombathelyi vasuti munkások zöme csatlakozni fog mozgalmunkhoz.

A kutya ugat és a karaván halad! — mondja a közmondás. Áll ez a mi esetünkre is, ahol a karaván *mi* vagyunk.

Milyen legyen a hálólhelyiség? Az 1893 június 12-én hozott ugynevezett „munkás-védelmi” törvény és az ezt módosító 1903. év július hó 11-én kelt törvény fölhatalmazza a kormányt, hogy rendeleti úton intézkedjék az ipari üzemek világítása, szellőztetése, ivóvízzel való ellátása dolgában és végül megállapítsa azokat a szabályokat, amelyek az üzemekben alkalmazott személyzet *hálólhelyiségeinek* berendezésénél szem előtt tartandók.

Ezen felhatalmazás alapján a kereskedelmi miniszterium most külön rendeletben intézkedik az alkalmazottak hálólhelyiségeiről. Ez a rendelet kiterjed a gyárakra, műhelyekre, az áruraktárakra, kereskedelmi és szállítási vállalatokra, szóval mindennemű ipari telepre. Kiterjed továbbá nemcsak az ipari üzemekben foglalkoztatott munkásokra, hanem *„mindennemű alkalmazottakra, kik szolgálati szerződésükből folyólag a munkaadó hálólhelyiségeit veszik igénybe.”* Kiterjed tehát azokra a vasuti alkalmazottakra is, akik, mint például a pályafentartási munkások, az ugynevezett *kaszárnákban* kénytelenek az éjjelt tölteni.

Ez okból az alábbiakban közöljük a rendelet intézkedéseit:

1. Az ipari üzemekben alkalmazott személyzet hálólhelyiségeinek térfogata fejenként tízennégy köbméternél csekélyebb nem lehet. E helyiségek kellően szellőztetendők; e célból ablakokkal vagy beállítható kerettel bíró nyílásokkal látandók el. A hálólhelyiségek közül azok, amelyek nem kürtő (légcsatorna) által szellőztetnek, alkalmas szellőztető készülékkel szellőztetendők fel.

2. A hálólhelyiségeknek legalább 2-6 méter magassággal kell birniok. Ennél alacsonyabb, mindazonáltal legalább 2-4 méter magasságu hálólhelyiségek nem kifogásolhatók, feltéve, hogy a jelen rendelet kihirdetése előtt létesítettek. Ha azon háznak, melyben a hálólhelyiségek vannak, mennyezete egyuttal a ház teteje, úgy ennek vízhatlannak s egészében bevakoltanak kell lennie. A külső falaknak 30 centiméter vastag téglafalból kell állniok, vagy ennek hiányában megfelelő légréteggel kell birniok, avagy e falak megfelelő vastag elszigetelő anyagból készitendők hogy a lakók az időváltozás viszontagságai ellen kellően megvéddessenek.

3. A házastársak mindegyikének külön szoba adandó. A hálólhelyiségekben csak egynemű személyek helyezhetők el. Minden egyes személy kizárólagos használatára külön ágy bocsátandó rendelkezésre s pedig a következő felszereléssel: szalmazsák, derékalj (matrác), lepedő, fejpárna és takaró, továbbá egy megfelelő faliszekrény a ruházat s a magával hordott apróságok elhelyezésére. Az ágyak egymástól legalább 80 centiméter távolságra helyezendők el.

4. A személyzet nem hálhat a műhelyekben, üzlet-helyiségekben, vagy egyéb ipari vagy kereskedelmi célokra szolgáló helyiségekben. Kivételt képeznek az éjjeli őrszolgálatot teljesítő személyek.

5. A hálólhelyiségek padlója vízhatlan vagy könnyen felmosható anyagból készitendő. A falak felülete vagy jól mosható anyaggal vonandó be vagy meszelendő. A meszelés mindannyiszor, valahányszor ezt a tisztaság megkívánja, de legalább is háromévenként egyszer megújítandó.

6. Az ágynemű állandóan kifogástalan tiszta állapotban tartandó. A fehérnemű havonként legalább egyszer kicserélendő, ezenkívül pedig annyszor, hányszor az ágy gazdát cserél. A derékalj (matrác) kétévenként egyszer gerebenezendő, a szalmazsákok pedig évenként legalább kétszer felújítandók.

7. Szennyes fehérnemű a hálólhelyiségekben nem tartható. E helyiségek állandóan tiszta állapotban tartandók s pedig vagy felmosandók, vagy pedig nedves ruhával feltörölendők, illetve keférendők. E tisztogatás, ugyszintén az ágyak rendbehozása mindennap megismétlendő. A férgek kiirtására, adott esetekben, minden intézkedés megteendő.

8. A hálólhelyiség tiszta ivóvízzel s hat személy legalább egy mosdókészülékkel látandó el. Minden egyes személy kizárólagos használatára egy törülköző és szappan bocsátandó rendelkezésre.

9. A hálólhelyiségeken egyéb, mint befalazott füstcsövek nem vonulhatnak keresztül. Ugyszintén nem állhatnak e helyiségek közvetlen összeköttetésben árnyékszékkel vagy vízellével.

10. A jelen rendelet folytán szűkségesse váló átalakítások befejezésére a rendelet kihirdetésétől számítandó egy esztendei határidő állapittatik meg.

11. Minden lakóhelyiségben a jelen rendelet szövege s egy, a tuberkulózis elleni óvszabályokat tartalmazó falragasz könnyen olvasható betűkkel ki-függesztendő. E falragasz szövegét külön miniszteri rendelet fogja megállapítani.

Felhívjuk a kaszárnnyákban háló munkás-társaink figyelmét erre a rendeletre, amely törvényerővel bír. Olvassák figyelmesen végig és vizsgálják meg, hogy a máv. mint munkaadó által rendelkezésükre bocsátott hálólhelyiségek megfelelnek-e a törvénynek. Ha nem, föl fogjuk jelenteni a kereskedelmi miniszteriumnál a — kereskedelmi minisztert, mint a máv. legfőbb főnökét. És remélhetőleg sikerülni fog keresztülvinnünk azt, hogy a kereskedelmi miniszterium betartsa azt a szabályt, amit saját maga csinált!

Külföld.

Oszták vasutasok drágasági pótléka. Osztrák kartársaink fizetési viszonyai — mint közismeretes — jelentékenyen kedvezőbbek, mint a magyar vasuti alkalmazottaké. Mindazonáltal nem valami kedvező az anyagi helyzetük, főként most, hogy Ausztriában is nyomasztóvá vált az általános drágaság. De osztrák testvéreink céltudatos és erős szervezettel bírnak és nem hajlandók némán elibe nézni a küszöbön álló nyomornak. Az elmúlt hetekben az egész országban igen jól látogatott vasutas-gyűléseket tartottak, amelyek *drágasági pótlékot* követeltek a vasuti alkalmazottak számára. A gyűlések sorozatát egy, Bécsben megtartott nagygyűlés fejezte be, amelyen az egész ország vasuti alkalmazottai képviselve voltak. A nagygyűlés megbízásából a napokban járt az osztrák vasuti alkalmazottak öttagu küldöttsége a vasuti miniszternél, hogy átadja neki a gyűlésnek *huszszázalékos drágasági pótlékra* vonatkozó követelését. A miniszter nagy jóakarattal fogadta a küldöttséget, de egy „szép” beszédnél és bizonytalan ígéretnél egyebet nem adott. Azután *Banhaus* miniszteri tanácsost kereste föl a küldöttség, aki részletes fölvilágosítást kért az egyes kategóriák jövedelmi és életviszonyairól. A kért drágasági pótlékra vonatkozólag megjegyezte a miniszteri tanácsos, hogy az több millió koronára rugna.

Osztrák kartársaink szervezete olyan hatalmas, hogy bizvást remélhető, hogy úgy a miniszter nyájas kétszínűségét, valamint a miniszteri tanácsos aggodalmait a helyes utra fogják terelni.

A magyar vasuti alkalmazottak pedig, akiknek helyzete sokkalta nyomoruságosabb az osztrákokénál, szintén csak erőteljes és imponáló szervezkedéssel lesznek képesek nemcsak drágasági pótlékot, de sok egyéb égetően szükséges reformot is kivívni.

Más kárán tanul az okos. Osztrák testvéreink hatalmas szervezetének tagjai majdnem egyenlőn oszlnak meg a hivatalnokok, altisztek, szolgák és a munkások között. Együtt éreznek és együtt dolgoznak mindnyájan. Kivételt csupán a cseh nemzetiségű vasuti hivatalnokok képeznek, akiknek külön egyesületük és külön lapjuk van. A napokban azonban a cseh vasuti hivatalnokok lapja föltűnő helyen nyilatkozatot tesz közzé, amelyben, *tekintettel a magyar vasuti sztrájkból levont tanulságokra*, kimondja a cseh vasuti hivatalnokok egyesülete, hogy belátja az *összes vasutasok egyöntetű szervezkedésének* szükségét, mert csak ilyen módon lehet anyagi és társadalmi helyzetükön segíteni. Ezzel meg van adva az első lökés ahhoz, hogy az eddig távol állott cseh hivatalnokok is csatlakozzanak az egyetemes nagy vasutas-szervezethez.

A lefolyt magyar vasutas-sztrájkból ugyá-látszik mindenki inkább tanul, mint a legközvetlenebbül érdekeltek, a magyar vasuti hivatalnokok, altisztek és szolgák, akik annyi csapás és szenvedés után sem látják be,

hogy csak akkor érhetnek el eredményeket, ha kilépnek elzárkózottságukból és a munkásokkal együtt segítenek megteremteni az *összes vasutasok* hatalmas szövetségét.

Olasz vasutasok mozgalma. A két olasz vasutas-szervezet választmánya szeptember 25-én Milanóban együttes ülést tartott, amelyen az utolsó általános munkás-sztrájk folytán fölmerült helyzet fölött tárgyaltak és azon tanácskoztak, mi uton-módon lehetne az általunk már ismertetett memorandum sikerét biztosítani. Kimerítő tanácskozás után elhatározták, hogy Olaszország vasutasait november 7-re és 8-ra rendkívüli kongresszusra hívják egybe Rómába, amely minden irányban megszabja a teendőket.

A szállítási alkalmazottak nemzetközi szövetségének székhelye az amsterdami határozat következtében, mint ismeretes, át-helyeztetett Angliából Németországba. A szövetséghez csatlakozott németországi egyesületek szeptember 20-án Berlinben értekezletet tartottak, amelyen a szövetség központját megalakították, a központ székhelyét *Hamburgot* jelölték ki és elnökéül a németországi *vasutas-szövetség* elnökét, *Jochade-t* választották meg. A nemzetközi szövetséghez csatlakozott szervezetek tagjainak a száma ezidő-szerint már meghaladja a 200,000-et. Reméljük, hogy ez a szám rövid időn belül megkétszereződik.

Keleti Ö. Lajos szemétdombja.

Foglalkoznunk kell vele, de nem szívesen teszszük. Sok mindentől undorodik az ember, de a mindennapi életben, az élet mindennapi küzdelmében kénytelen két kézzel hozzányulni.

Igy állunk *Keleti Ö. Lajossal* és lapjával, a *Vasut-tal*. Ugy vagyunk vele, mint bizonyos élősdű állatocskákkal, amelyeknek bűz a fegyverük. Ha alkalmatlankodnak, befogjuk az orrunkat, de elpusztítjuk őket. Kellemtelen kötelesség Keletivel és lapjával foglalkozni, de kötelességünk. Azért hát rászánjuk magunkat és teljesítjük kötelességünket.

Keleti lapja egyik utolsó számában *A népboldogítók* czimen „vezércikket” közöl. Hosszu lélegzetű szóhalmaz, tele bárgyu frázisokkal, sületlen közhelyekkel és egy talpnyaló lélek gyengéd vallomásaival. A szociáldemokratákat szidja benne valami együgyű pennaforogató.

Nem követjük el azt a felsegértést a jó izlés és a józanság ellen, hogy ezzel a cikkel vitába bocsátkozunk. Írójának fogalma sincs a szociálpolitika abc-jéről. Hogyan lehetne polemizálni a legbonyolultabb számtani képletekről azzal, aki a kis egyszeregygyel sincs tisztában?

Csak két dolgára akarunk rigmust ragasztani.

Bevezetésében három hasábon át a *rendet* dicsőíti az a tákolmány. Írója valóságos fanatikusa a rendnek, amely „a lelke mindennek”. Rendből „él és éltetik a társadalom, a család és az egyén egyformán”. Ennek a rendnek, a harmóniának a „magasztos és lélekemelő szolgálatába szegődnek a nagy szellemek” és „ennek szentelik életüket és törekvésüket”.

Erről a „rend”-ről akarunk mindenekelelt egyet-mást elmondani. Ments isten, hogy az osztályellentétekről, a gazdasági és politikai osztályuralomról akarnánk beszélni. Ezek spanyol falvak a Keleti és társai számára. Csak egypár szimpla példával akarjuk azt az agyonmagasztalt társadalmi harmóniát megvilágítani.

Végigjárta a lapokat „*Két világ*” fölírás alatt a következő kis összehasonlítás:

Clarke ur Newyorkban az ötödik Avenuen palotát építtetett magának, mely pompa dolgában mindent fölülmul, amit eddig ezen a téren az Egyesült-Államokban láttunk. A palota költségei nem kevesebb, mint *25 millió koronát* tesznek.

Miss *Pauline Astor* a napokban ünnepelte eljegyzését az angol testőrség kapitányával, *Spencer Clay-*

val. *Astor* kisasszony hozománya 20 millió font sterling, ami magyar pénzben megfelel mintegy *500 millió koronának*.

Spreckels Kolozs ur leányának 350,000 koronát ajándékozott — *hálósobája bebutorozására*.

Watson Tamásné urasszony fürdőszobát készíttetett magának, amelyben a *kádak vert ezüsből, a csapok zománczozott aranyból* vannak. Az ára: *két millió korona*.

Wallace Célia urnő Csikágóban *ruhát* csináltatott magának — *200,000 koronáért*.

Newyorkban és Csikágóban *naponként* átlag *husz ember* lesz öngyilkos a nyomor következtében.

Milyen gyönyörű „rend” ez, milyen imá-dásraméltó „harmóniája” a társadalmi berendezkedésnek! Nehogy azonban azt mondja a jezsuita szemforgatás, hogy ez csak Amerikára szól, de nálunk mások a viszonyok, ideiktatjuk egy magyar, igen jámbor lapnak az utóbbi napok egy esetéről szóló híret:

A éhség áldozata. Most, hogy az őszi hidegek beköszöntöttek, özönével növekedik azoknak a lesóványodott, nyomorgó munkakeresőknek a száma, akik otthagyták messze vidéki otthonukat s feljönnek szerencsét próbálni a fővárosba. Ma délelőtt nagy népcsoportosulást okozott az *Izabella-utca* 48. számú háza előtt egy hatvan esztendőss asszony esete, aki ott a ház kapujában *összeroskadott az éhségtől*. Kosztelnik Jánosnének hívják a szegény asszonyt. Egy trencsénmegyei falucskából jött fel ide munkát keresni. Az öreg, magával is jötehetetlen asszony sehol sem kapott foglalkozást. Bárhova kopogtatott is be, elzavarták s ma reggel kvártélyos asszonya is kitette a lakásából, mert nyomoruságos fekvőhelyéért nem birta lefizetni a heti két korona kvártélypénzt. Jó darabig céltalanul bolyongott az utcán, míg végre teljesen kimerülve az éhségtől, elvágódott a kövezeten.

Ez egy eset a százezer közül. Vajjon nem érdem-e és kényszerítő szükség-e ez ellen a „rend” ellen küzdeni?!

Térjünk most át *Keleti Ö. Lajos* személyére és szereplésére. Jelentéktelen, semmitmondó személyével igazán nem foglalkoznánk, ha nem értette volna a módját, hogy éppugy egy ragály jelensége legyen, mint például a testet borító fekély a vérbetegség szimptomája. *Keleti Ö. Lajos a máv.-nál uralkodó korrumpált, denuncziálást, spiczkedést és jellemtelen talpnyalást tenyészítő rendszer szülötte és jellegzetes képviselője*. Olyan ő, mint a kelevény, amelyet föl kell vágni, ha a kóros anyagot el akarjuk a testből távolítani.

Keleti — el lehet mondani — a legmegvetettebb, legutáltabb ember a máv. alkalmazottai körében. Annyiszor árulta el kartársait, annyszor spiczkelkedett, denuncziált, ahányszor alkalma nyílt rá. Emlékezzünk csak vissza, hogy 1903-ban a vasuti *munkások* gyűlésén föl akart szólalni az *igazgatóság* nevében. Szóhoz sem engedték jutni és majd hogy ki nem dobták a gyűlésből. Azért *lapjában kinyomatta beszédét mint elmondottat*, sőt sok helyeslést és éljenzést is szurt közbe. Természetes is, hiszen a borraival különben elmaradt volna!

Az év tavaszán, amikor a *kinevezettek* szervezkedése nagy arányokat öltött, Keleti, aki addig lapjában felső kommandóra csitítgatott, egyszerre dörgölődni kezdett a mozgalom szervezőihez. Undorral utasították vissza. A Tornacsarnokban megtartott gyűlésen azonban (az igazgatóság utasítására) bele akarta az elnökség csempészni az ötven-tagu országos bizottságba. A több ezer jelen-volt kinevezett a 49 jelöltet egyhangulag megválasztotta, *Keleti Ö. Lajos* nevével azonban a *megpotránkozás és tiltakozás vihára* zugott föl. Öt egyhangulag utasították vissza.

Más ember az ilyen egyetemleges megvetés látiára elbujdosott volna, vagy főbe lőtte volna magát. Keleti azonban egy csöppet sem érzékeny. Ha az arczába köpnek, úgy tesz, mintha külön megisztelésben részesülne és megköszöni. Vagy pedig siet megbízóihoz, hogy megkapja a — fájdalomdíjat.

Ez a Keleti Ö. Lajos privát üzletekkel is

foglalkozik és ő nála a privát üzlet nem lehet egyéb, mint privát — szédelgés. A régibb viselt dolgairól ne is essék szó. Csak a legújabb keleti csalásai és szédelgése közül sorolunk fel egynéhányat.

A Pesti Hírlap október 7-iki számában *Egyezkedő szélhámosság* czímen közlemény jelent meg, amely aradi jelentés nyomán egy „raffinált szédelgésről” rántja le a leplet. Hogy ki a csaló, azt nem mondja meg ez a lap, csak annyit árul el, hogy a Külső Kerespesi-ut 3. szám alatt van a tanyája. Lapunk egy barátja erre vonatkozólag a következőket írja nekünk:

Nekünk már rég tudomásunk van Keleti fosztogatásairól, de szó nélkül hagytuk a dolgot, mert hiszen ha az igazgatóság félhivatalos szerkesztőségével és különösen az ő főmunkatársának jellemével ezen szélhámosságok összeférnek — nekünk kevés okunk lehet ezzel törődni. Most azonban, hogy már a napilapok is szellőztetik a dolgot és ezen a réven nemcsak Keleti Ö. Lajosra és társaira, hanem minden tisztességes vasutasra is gyanu háramolhatik, kötelességünknek tartjuk Keleti ur „privát üzleteit” kellő világításban méltatni. Keleti ur, a „Vasut” kiadója, azonkívül, hogy a Máv. igazgatósági hivatalnoka, előfizetőinek és a Rudolf-egylet tagjainak biztosító-ügynöke, szabad idejében „Évkönyveket” is szerkeszt. Ezekkel az „Évkönyvekkel” azután boldogítja a földbirtokosokat, gyárosokat (közte persze elsősorban a Máv. szállítóit), a vállalkozókat, a nagy- és kiskereskedőket és így tovább minden szakmát, hol pénzt szimatol. Szélnek ereszt 8—10 hirdetés-ügynököt, igéri a prospektusokban, hogy 10—20.000 példányban jelenik meg az évkönyv és összeszed *Gróf Zichy Jenő nevének cégére alatt* (minden üzletre lehet mágnást fogni) 10—15.000 korona ára hirdetést egy Évkönyvre: Az ügynököknek ezenkívül „előfizetőket”, megrendelőket is kell gyűjteni, — *anélkül, hogy az értékes mű árát a jámbor aláíróval előbb tudatná.* Az Évkönyv megjelenése után persze nagyot néznek a megrendelők, ha Keleti ur hirdetés-gyűjteményét mutató bekötési táblába kötve 45 korona utánvételt elküldi nekik. Itt kezdődik azután az egyezkedés. Licitál lefelé, felajánlja „önköltségi” árban: 35, 25, 20 koronáért, sőt végül 11 K 25 fillérnyi árban. A balek fizet, a többi is lépze megy, ki jó szóval, ki perrel és Keleti ur így felvirágoztatja az ipart, kereskedelmet, a földművelést, de különösen az ő saját jólétét.

Ugyanaz a Keleti, ki lapja minden vezércikkében a szegény kiszorított vasutasoknak „istenfélelmet”, „jámborságot”, „önzetlenséget” stb. prédikál, becsapja a megrendelőket és a hirdetőköt, mert hisz a hirdetésekért fizetett nagy összeg sem áll arányban a 3—400 példányban megjelenő „Évkönyv” olvasóinak számával, sőt ha a hirdetőknek halvány fogalmuk volna arról, hogy 45 koronás, tartalom nélküli, csak hirdetésekkel tartalmazó, a nagyközönség kezébe egyáltalán nem kerülő Évkönyvbe adták fel hirdetéseiket, vissza is követelnék a kifizetett hirdetési díjakat.

Igy szól a hozzánk érkezett levél. A Pesti Hírlap ugyanezt az esetet mondja el és felhívja erre a csalásra a rendőrség figyelmét, amely „gondoskodhatna arról, hogy az effajta, a becsületes utazók hitelét rontó szélhámosság ne éljen vissza a vidéki közönség bizalmával”.

Keleti csalárd üzemeit egy másik téren is módunkban van megvilágítani. Lapja számára, amelyet e svihák a „magyar vasuti alkalmazottak hetilapja”-nak merészelt elkeresztelni, nagy apparátussal gyűjtet hirdetéseket. Aki hirdetést ad fel, köteles aláírni egy megrendelési ívet, amely egyebek között a következő, első pillanatra ártatlannak látszó kikötést tartalmazza: „Negyedévnél hosszabb időre föladvott összes hirdetések díja negyedév múlva azonnal fizetendő.” Ennek alapján azután a következő csalást követi el:

A legtöbb hirdetés egy évre van föladvva. Az első negyedév után az egész évre szóló hirdetési díjat szedi be Keleti, — ha másként nem lehet, pör útján — *azután pedig nem közli tovább a hirdetést.*

Hosszu jegyzéke a budapesti kereskedő-cégeknek van birtokunkban, amelyeket mind ilyen módon becsapott, Heimlich cipőkeres-

kedő, Reményi hangszergyáros, Singer varró-gépgyár, Holzer Simon divatárkereskedő stb.

Ugy értesülünk, hogy Keleti most a Ház-tulajdonosok Naptárát akarja kiadni ugyanazzal az „egyezkedő szélhámoszággal”, mint a fentemlített Évkönyvet.

És ez az ember büntetlenül garázdálkodik. Ugy látszik, jó szolgálataiért nemcsak hivatalnoki állást, baksist és mindenféle kedvezményt kapott, hanem szabadalmat arra is, hogy a nagyközönséget szabadon meglop-hassa és kifosztogathassa.

És ez az ember védi lapjában a „társadalmi rendet és összhangot” a szociáldemokraták ellen, akik „ellenállhatatlan erőből ösztönözve törnek *amazoknak önzetlen munkája ellen minden szép és nemes igyekezetet meggyanusítván, lekicsinyelvén*”.

Akik Keletit ismerik, sóhajtva kiáltanak föl, hogy: hej be szép dolog lehet a szocializmus, ha Keleti az ellensége és ha Keleti szidja!

Egy dolog érthetetlen. Az, hogy miképpen türheti őt a Máv. igazgatósága a hivatalnoki karban. Hogy szolgálatokat tesz az igazgatóságnak, hogy alánnyal minden fölebbvalójának, hogy hasznossá és használhatóvá teszi magát mindenütt, ahol tisztább lelkű ember undorral fordulna el, az igaz. De az is igaz, hogy a kutyapécérre, meg az árnyékszék tisztítóira is szükség van és Ludvig ur még sem ülne le velük egy asztalhoz.

Azt azonban értjük, hogy a Máv. alkalmazottai kerülnek Keletit, mint a bélpoklost, gyűlölik, mint az apagyilkost, undorodnak föle, mint a fekélytől.

... Csak egy testi-lelki barátja van Keletinek, aki nevét odanyomatja az ő neve mellé, aki munkatársa neki és erkölcsi szolidaritást vállal vele. Ez az ember: Rohay Béla Máv. segédtitkár, a „Vasut” felelős szerkesztője és a Máv. központi fegyelmi biztos. Akinek hivatása örködni a Máv. alkalmazottainak becsületessége és tisztessége fölött, az oda-szegődik kompánistául Keleti Ö. Lajos mellé!...

Előzetes értesítés.

A karácsonyi ünnepek alatt, december 25-én és 26-án Budapesten

országos vasúti munkás-értekezlet lesz.

Ideiglenes napirend:

1. Jogviszonyaink szabályozása.
2. Nyugbérpénztári ügyek.
3. Vasuti Alkalmazottak Szövetsége és a sajtó.
4. Balesetbiztosítás.
5. Fogyasztó - szövetkezet, beteg-szegélyző-pénztár.

Munkástársak! Készüljetek!

A drágaságról.

Ezelőtt régen, mikor még az abszolutizmus korszaka virágzott hazánkban, mikor még megvolt a különbség a nemes és jobbágy, az ur és a szolga között, akkor a szolga még nem ismerte a *drágaságot*, minthogy minden nemesnek megvoltak az ő bizonyos jobbágyságai, azaz szolgálói, akiknek eleségéről, ruházatáról, szóval minden szükségletéről az ur tartozott gondoskodni; ezek ellenében azután a jobbágy munkaereje és élete az ur tulajdona volt, aki szolgáinak korlátlan ura volt, de akinek a gondoskodása alatt a szolga is ellehetett.

De hogy vagyunk most? Igaz, hogy most nem vagyunk jobbágyok. 1848 óta, amióta Kossuth Lajos szavára fölszabadult a jobbágy-ság, van szabadságunk, már akinek van. Mi is szabadok volnánk, akik a Máv.-ot mint munkások szolgáljuk, mi, kik a Máv.-nak fölálodozzuk teljes *munkaerőnk, tudá-*

sunkat, egészségünket, szóval minden vagyónunkat. És ezek ellenében mit kapunk? A Máv. éppen a munkásaival szemben a leg-elzárkózottabb, a legszűkmarkubb, mintha bizony a munkások az igazgatótól az „utolsó” bakterig nem egy gazdát, a vasutat szolgál-nák. Pedig ha igaz az a régi példaszó, hogy „a munka nemesít”, akkor mi vagyunk az emberiség legnemesesebbjai, mert mi tisztességes munkával keressük meg kenyere-
rünket.

Ezt azért hoztam föl, mert itt volt a vasuti tisztai és altisztai mozgalom, itt volt a sztrájk, mely után mindenkiről volt szó, mindenki kapott *korpótlék* czimén, vagy *előléptetés* révén valamit, az igazgatótól le az irodaszolgáig, vasuti őrig. Csak éppen a munkásokról nem gondoskodott a Máv., pedig ennek a gerinczét ők képezték; mintha éppen a munkások volnának azok, kik minden földi javakban csak úgy daskálhatnának. Mit gondolnak rólunk? Azt hiszik talán, hogy mint az ó-korban az izraeliták kijártak a mezőre mannát szedni, ezt mi is megtehetjük? Vagy azt gondolják talán, hogy a munkások a levegőből is megélhetnek? Próbálna csak az igazgatóságnak valamelyik tagja csak egy hónapig is élni abból a két, három, vagy maximum négy korona napijövedelemből, ami nehéz munkánkért nekünk kijár; különösen most, amidőn majdnem minden élelmicikknek *dupla* az ára. Majd meglátna akkor, hogy mi a különbség *élés és élés* között.

A kormány eltiltotta a széna és a takarmány kivitelét, tehát az állatokról gondoskodott, de nem tiltotta el a krumpli és liszt kivitelét, ami a munkásságnak legfőbb tápláléka, (mert hlszen husra csak vasárnap telik); sajnosan láthatjuk tehát, hogy az állam több gondot fordít az állatokra, mint a munkásokra.

A fővárosi tanácsnál is követi az egyik anket a másikat; végül is azt sütötték ki a bölcs urak, hogy nincs is drágaság; persze az osztriga, a kaviár, a lazac és a fáczán ára nem szállt föl, a mi uraink hát nem érzik a drágaságot és ez a fő...

A kormány és a főváros, láthatjuk, legalább látszólag foglalkozott a dologgal, a drágasággal, ha tenni nem is tettek érte semmit. De a vasutnál, a magyar államvasutnál tettek-e valamit? Igyekeztek-e segíteni? Semmit. A drágaságot, a megváltozott körülményeket nem is látszanak tudomásul venni. Önáluk az ember csak az aranyzsinórnál kezdődik. Azaz hogy mégis csináltak valamit: a nyakunkra hozták a nyugdíjat, amit a mi kiszáradt bőrünkől akarnak még kisajtolni. Helyenkint megrövidítették a munkaidőt, több büntetést róttak ki, szóval a drágasággal szemben nem akarván a kormány és főváros mögött elmaradni, csináltak valamit...

Föl, munkástársak! Láthatjuk, hogy teljesen magunkra vagyunk hagyatva, minthogy velünk igazán senki sem törődik. — Mi most a legelső teendőnk? Szervezkedni és újra szervezkedni! Szervezkedni erősen azért, hogy amit a munkaadóink maguktól meg nem adnak, azt mi joggal követelhezzük. Erre a célra itt van a mi hatalmas szellemi fegyverünk, a *Magyar Vasutas*, amely napfényre hozza rosszakaróink, felebbvalóink galádságait, amely érdek nélkül sikra száll a mi jogos követeléseinkért, amely kívánja számunkra a szabadságot. De amint Napoleon szerint győzelmes háboruhoz pénz, pénz és harmadszor is pénz kell, éppen úgy, munkástársaim, a mi háborunkhoz is, a munka háborujához a tőke ellen is, pénz és újra pénz kell. Talán azt gondolják munkástársaink, hogy a lapra, a röpiratokra, a gyűlési meghívókra, az utazásokra szükséges pénz csak úgy a levegőből jön, vagy talán azt, hogy a Magyar Vasutas-nak magánvagyon van, amiből ezeket a kiadásokat fedezheti?

Munkástársaim! Legyen minden munkás egy-egy apostol; világosítsátok föl azokat, akik még nem előfizetői a lapnak, iratkozzatok be majd a jövőre vasutas-szövetségbe;

dolgozotok, munkálkodjatok, mert az idő eljárt. Tartsátok szeméitek előtt azt a régi jó mondást, hogy az egyesült munkásságban rejlik az erő.

Öreg vasuti munkás.

„Államvasuti dolgok.”

Ezen a czimen ékes polémia folyt le két budapesti napilapban az államvasutak kezelése és vezetése fölött.

Az egyik lapban mértőldes cikkeket irt Neményi Ambrus kormánypárti képviselő, a képviselőház pénzügyi bizottságának előadója, Hieronymi kereskedelmi miniszter bizalmasa. A másik lapban felelt neki hasonló hosszú lére eresztett cikkeket Mylius álnév alatt ugylátszik valami vasuti szakember, aki Ludvig Gyula elnökgazgató mellett tör lándzsát.

A sok mellékes körülményből kihámozva az egész vita anyagát, kiderül, hogy a cikkháboru nem egyéb, mint hadakozás Hieronymi kereskedelmi miniszter és Ludvig elnökgazgató között.

A nagyméltóságos és méltóságos ur béka-egérharcza nem igen érdekelné bennünket, ha nem mondanának egymásnak keserű igazságokat és nem leplezgetnék le egymást. Az pedig a néző- és hallgatópublikumnak fölötté érdekes, ha ilyen méltóságos dulakodásnak tanuja és közben olyan igazságok pattannak ki, amelyeket egyébként hétpöcsétes zár alatt szoktak tartani.

Neményi abból a naiv állításból indul ki, hogy a Máv. *deficittal* dolgozik és ennek okait arra vezeti vissza, hogy az államvasutak vezetősége gyenge, nem czéltudatos, tervnélküli és fejtel. A személyi kiadások tulságosan elszaporodtak, az igazgatás drága, a szigorú cenzuralizáció buta és ártalmas. Hozzájárulnak még tarifális ostobaságok és főként pedig a termes-kocsikkal üzött halatlan visszaélések.

Ezért — ugymond Neményi — deficites az államvasutak ügykezelése és ezért nem lehet az alkalmazottak helyzetén javítani.

Mylius megvédeni iparkodik a Máv. igazgatását és eközben keserű dolgokat mond oda a kereskedelmi miniszternek. Kifejti, hogy nem deficites az államvasut, sőt százalékos jövedelme magasabb az átlagos tőkejáradéknál. Ha azonban csökken a jövedelme a Máv.-nak, annak a kereskedelmi minisztérium protekciós gazdálkodása az oka. „Aki mindig figyelemmel kísérte — ugymond — a Vasuti és Közlekedési Közlönyben közzétett díjzabási kedvezményeket s fogalma van a Máv. szállítási kedvezményeiről, az csakhamar kiszámíthatja, hogy hány milliót vonnak el évente a Máv. legitim bevételeiből azért, hogy a malmok, a cukoripar s petroleum-ipar stb. trösztök ne csak polgári 5 százalékos keressenek, hanem 10—15 százalékos dividendákat fizethessenek.”

Ezt a vallomást jó lesz megjegyezni!

Azután így folytatja Mylius:

„Az sehogysem volt üdvös, midőn több gyenge kereskedelmi miniszter idejében hatalmas iparvállalatok, trösztök érdekében derűborura refactiakat (szállítási díjvisszatérítéseket) osztogattak. E gazdálkodás nyoma még most is nagyon érezhető s bizonyos kartellirozott iparvállalatok 10—15 százalékos dividendát élveznek a máv. bőrre.”

Gyengédebben bizonyos panamákat és panaminókat körülírni már igazán nem lehet!

Ha a két vitatkozó között igazságot kellene tennünk, csak azt mondhatnók, hogy mindkét félnek igaza van. Igaza van Neményi urnak, amikor Ludvig igazgató ügykezelését bírálja, de igazsága van Myliusnak is, amikor a kereskedelmi minisztérium borralalópolitikáját ostromozza.

Végezetül ideiktatjuk azt, amit Neményi Ambrus a máv. alkalmazottairól mond. Jó lesz ezeket a nyilatkozatokat leszögezni, még hasznát vehetjük. Ezeket írja Neményi:

„Emellett pedig ne bánjunk fukar kézzel

sem a beruházásokkal, sem a minden rendű, főleg az alsó és legalsóbb rendű munkásszemélyzet javadalmazásával. Végre is nagyrészt a személyzettől függ, hogy gyümölcsözők lesznek-e a beruházások, bevélnak-e az ujitások, vagy sem? Mert szomorú vasut az, melynek személyzete éppen csak kötelességét teszi, szabályzatot, rendeletet gépiesen végrehajt, egyébként pedig szeretet és ambíció nélkül nézi az intézményt.”

A drill nem teszi a jó katonát, annál kevésbé teheti a jó vasutast. Gondolkodás és egyéni tisztességesen összeállítani és a pályaudvarról kimozdítani, nemhogy egy óriási hálózat ezek nélkül boldogulhatna.

Igaz, hogy az intézményhez való ragaszkodást nemcsak fizetéssel és előléptetéssel kell és lehet fokozni; de ameddig segédfeleknek, fűtőknek és állomásfőnököknek gyarló embereket alkalmaznak — olyanokat, mint jó magunk vagyunk — és nem hófehér angyalokat, addig mégis csak a jobb vagy rosszabb kereset, az előléptetésre való kilátások és a munkásjóléti intézmények lesznek az alkalmazottak magatartásának és kedvének fő rugói.”

Ezen fejtegetések kapcsán mi csak ujólag hangsúlyozhatjuk, amit oly gyakran ismételtünk már, hogy az államnak kötelessége, még áldozatok árán is, gondoskodni arról, hogy alkalmazottainak a helyzete emberhez méltó legyen.

Annyi milliót ajándékoz az állam tőkepénzeseknek és milliomos vállalatoknak, áldozzon valamit becsületes alkalmazottai érdekében is; annyi milliót dob ki az állam füstnélküli puskaporra, új ágyukra és ismétlő-fegyverekre, fordítson legalább egy szerény összeget emberek javára is!

Ez a tanulság, amit az „államvasuti dolgokból” levonni lehet.

Levelezés.

Budapest. (A jótékonyág hiéndi.) A máv. igazgatósága 550 koronát adományozott az Északi Főműhelyben dolgozó munkások gyermekeinek téli ruházattal való ellátására. Ezt az összeget gyarapítani volt hivatva az Északi Főműhely munkásai nyári kirándulásának tiszta jövedelme. Édes-kevéssé jövedelem maradt ugyan ebből a kirándulásból, összesen 6 korona, de azt is hozzácsapták az adományhoz, amely így összesen 556 koronát tett ki. A nyári kirándulás rendező bizottsága a minap tartott „beszámoló ülést”, amelyen a tiszteletreméltó férfiak ugyancsak lelkiismeretlenül gazdálkodtak a szegény gyermekeknek szánt pénzzel. Nem tudjuk, ki biza rájuk az egész összeget és milyen jogczimen rendelkeztek vele, de az bizonyos, hogy úgy bántak vele, mintha az ő tulajdonuk lett volna. „Meggzavastak” 100 koronát a Tőrekvés dalárdának, 100 koronát azon beteg munkások részére, akik táppénzt már nem kapnak, 56 koronát a dicső emlékü régi nyugbérbizottság „alkotmányos költségeire” (!) és — hogy a gyalázat teljes legyen! — 60 koronát önmagának szavazott meg ez a cifra rendező-bizottság egy október 17-én tartandó eszem-iszomra.

Nohát ez igazán botrányos dolog. A szegény gyermekeknek szánt 556 koronából 240 koronát hagytak meg a jótékonyágnak ezen hiéndi. Jó lesz odacsóditni az október 17-iki dárídóra nézőknek a szegény munkásgyermekeket, talán torkukon akad majd ezeknek a lelkiismeretlen embereknek a falat!

Budapest. (Kétféle igazság.) Tudjuk jól, hogy a drága megélhetési, különösen a drága lakáviszonyok folytán munkástársainknak az igazgatóság időleges szabadjegyet ad. Ajegyeknek a megújítása a műhelyekben teljesen díjtalanul, bélyegmentesen történik. Nem így a keleti pályaudvar műszaki kocsihivatalában. Itt minden jegymegújítás személyenként egy korona bélyegköltséget jelent, azonkívül tartozik mindenki a jegy megújításáért folyamodó

kérvény megírásáért még egy koronát fizetni. Ennek a szembeszökő igazságtalanságnak gyors megszüntetését kérjük. Ha másért nem, az igazság megóvása érdekében.

Budapest. (A szertári munkások helyzete a nyug. p. u.-n.) A napokban mindnyájan fön voltunk a főnökünkél javítást kérni; elmondtuk neki, hogy már igazán képtelenség megélni abból a kevés bérből, amit keserves munkánkért „fizetésül” adnak nekünk. Meghallgatott bennünket, azután pedig be telefonált a főműhelyi szertárba, a keleti szertárba, továbbá ellenőrt küldött ki, hogy megtudja, hogy hogy állanak a többi szertárban a munkások. Amikor azután elég „meggyőződést szerzett”, megirt egy kérvényt, azt hivatalosan elküldte és ezzel — végződött a javítás. Várni kell. No, ne gondoljunk rosszat: a javítás meglesz, meg, csak — várni kell. Várni kell, mert dr. Mezei szabadságon van. Majd megjön és akkor elintézi a dolgot. Addig várni kell. — De már nem lehet tovább „várni”! Már igazán türehetetlen a helyzet! Már igazán a gyomrunk követeli a javítást! A nyugbérre már nálunk is kezdik levonni a 3 kor. 50 filléreket. A helyzetünk borzasztó és türehetetlen voltát igazán csak a rideg számok mutatják legjobban. Utolsó- ján kaptunk 24 kor. 76 fillért; ebből a házbér 12 kor. 50 fillér; marad 12 kor. 26 fillér. Ebből éljünk el a mai drágaság mellett 15-ikéig. Hisz ez magára kenyérre nem elég. Hol van még az adó, a ruházat stb. — De azért mi várunk... Majd csak vége lesz annak a nyaralásnak is valamikor. Azután a mi helyzetünket még rosszabbítja az, hogy a főnök az ellenőr szavára hallgat; az ellenőr meg gonosz, goromba, embertelen. Akire ő egyszer kimondja a szentenciát, annak vége, annak menni kell. Mikor javítást kérni mentünk, akkor is ránk förmedt, hogy még ráérünk öt évig azzal a javítással, még várhatunk is öt évet. — Az ellenőr ur azt mondta, hogy várjunk. Hát mi várunk... Majd csak lesz vége ennek a panaszkodásnak is valamikor...

Budapest. (Nyugoti műhely.) Két jómadarat kell a pellengére állítanunk. Az egyik Pete, a gépkezelőosztály művezetője, aki brulális viselkedéséről hírhedt és az utóbbi időben valósággal dühöngési rohamai vannak. Ez a vadállat végigházalta már a máv. összes műhelyeit és mindenütt úgy garázdálkodott, hogy kiebrudalták. Több helyen úgy lehetett csak megszabadulni tőle, hogy a munkások a szó szoros értelmében kiverték, mint a veszett kutyát. A sok lecke Petének nem használt, mert itt is folytatja durva faragatlanságát. Nemcsak goromba, mint a pokrócz, hanem keresetükben is annyira elnyomta az osztály munkásait, hogy a legnagyobb erőmegfeszítés mellett is alig képesek megkeresni a mindennapi kenyérre valót. Annyira vitte garázdálkodását, hogy a többi munkásai a műhelynek is megsokallták és elhatározták, hogy segítenek sanyargatott munkástársaikon. Megbítetták Delács József kerületi nyugbérbizottsági tagot, hogy kérje az osztály nevében az illetékes főnöknél Pete eltávolítását, mert olyan nagy az elkeseredés ellene, hogy semmiért sem mernek jótállani. Delács munkástársunkat a megbízói elkísérték és az iroda előtt várták meg. A főnök elismerését fejezte ki a munkások összetartása fölött és megígérte, hogy az ügyet e hó 26-ig a munkások óhaja szerint rendezni fogja. Pete „ur” tehát ismét röpülni fog. És ha nem javul, addig röpül, amíg majd nem talál helyet, ahova leszállhat.

A másik jeles firma, aki még Petét is fölülmulja durvaságban és kegyetlenségben, Nádas (Neufeld) Ignác, a G II osztály alművezetője. Azelőtt ő is mint munkás dolgozott, de olyan buta fráter, hogy még a hideg vizet sem tudta munkájával megkeresni. Protekcióval, spiczliskedéssel és talpnyalással azután fölkapaszkodott az alművezetői állásra és most érezteti a „hatalmát” a munkásokkal. Nem mulik el hónap, hogy 9—10 munkást meg ne büntetne, közöttük olyanokat, akik 12 éve

dolgoznak már azon a helyen és eddig sem munkájukért, sem másért soha egy percre sem estek kifogás alá. Azzal henczeg, hogy addig sanyargatja a munkásokat, míg csak kenyérre valójuk lesz és ha valaki föl mer szólalni, azt 14 napi sétára küldi. Ugy ordít az a munkásokkal, hogy a Ferdinánd-hidon járókélők is megbotránkoznak rajta és már többször megesett, hogy lekiáltottak a hidról a munkásoknak, hogy fogják meg és üssék agyon azt az örült fenevadat. Meg is eshetik nagykönnyen, hogy a munkások ennek az örjöngő fráternek a hátsó pofájára adják a nyugtát gonosz viselkedéseért, a bélyeget pedig az elülső pofájára ragasztják, de a tenyerükkel.

Csak azon csodálkozunk, hogy a műhelyfőnökség szó nélkül türi ennek az embernek a dühöngését, aki valósággal szégyenfeltja a Nyugoti műhelynek és a legnagyobb botrányoknak és zavaroknak lesz még az okozója.

Budapest. (Az Északi főműhely spionjai.) Mult számunkban alkalmunk volt, az északi főműhely főspionjáról elmondani egyetmást. Abban a reményben tettük ezt, hogy az igazgatóság rendet teremti az ott uralkodó állapotokban, amelyek immáron tűrhetetlenekké válnak. Megigértük a cikkünk végén, hogy „résen leszünk a jövőben is!” Máris kénytelenek vagyunk annak a főbesugónak egy méltó társáról is megemlékezni s ismét csak azt mondhatjuk, hogy kénytelenek leszünk a „társakat” mind sorra venni, ha ez a csunya, utálatos rendszer meg nem fog szüni. A mostani, aki soron van, *Ember Szűcs* Gusztáv géplakatos, aki örökös művezető-jelöltnek adja ki magát. Potroháján kívül csak a spionkodása és a butasága nagyobb. Mindezzel keveset törődnek; a butaságról orvosszert mi sem tudunk, a spionkodásról meg majd találunk ki valami orvosszert az északi főműhely munkásai. Amiről mi beszélni akarunk, az a határt nem ismerő szemtelensége, amelylyel merészel agent provocateurnek fölcsapni. Beszélgetésbe elegyedek egyikünkkel-másikunkkal, szidja a fölfebbvalókat és ugyszólván *kicsikar* az ugratásaival a szerencsétlen médiumból hasonló nyilatkozatot. S ha ez elszólja magát, ha az érdemelt panasz, a méltóképp kijáró zugolódás ajkára tolul, nosza szalad a spion árulkodásaival a fölfebbvalókhoz, akiket pedig előzőleg ő szidott le a sárga földig. E mellett nem fér a bőrbe, piszkálja, gunyolja munkástársainkat; azután fenyegetődzik, hogy az „elvtársakat” el fogják bocsátani. Szóval, aljas módon rágalmaz, gyáván fenyegetődzik, szemtelenül izgágáskodik. — A spionok e főnökei igyekeznek különben úgy tüntetni föl a dolgot, hogy a „nagyságos ur” megbízásából járnak el. Ha ez igaz, tudjuk, mi legyen a teendőnk; de ha nem igaz — és *reméljük, hogy nem igaz* — mily intézkedéseket szándékoznak tenni ez ellen a szánalmas alakok ellen? Mi csak figyelmeztetünk arra, hogy ezektől már minden „bűzlik a főműhelyben”, hogy az elkese-redés nőttön-nő, mert minden rendtelenségnek, minden csuf állapotnak ezek az izgágák az okozói. S őszintén megmondjuk ismét, hogy mig ezek — akik mind sorra kerülnek, ha üzelmeikkel föl nem hagynak — a főműhely levegőjét rontják, nem lesz békesség a főműhelyben. Mi igenis résen leszünk, mi igenis őszintén figyelmeztetünk és kérünk, de mi *tenni* is tudunk.

Debreczen. (A III. műhely-osztály szennyese.) Van nekünk egy osztályfőnökünk, akinek akkora a nagyzási hóbortja, hogy a tisztességes munkást immár embernek sem tekinti. *Szenes* a neve ennek a derék embernek, aki — ámbár tudatlan szörnyen — a legszakképzettebb művezetők és munkások dolgába belekontárkodik. A félrugó-feszítés dolgával is annyira megy például, hogy csupa *takarékosságból* — ő legalább így tünteti föl a dolgot! — a munkásokat, de meg az államot is megkárosítja. Ezek az üzelmei *Szenes* urnak a műhelyfőnök előtt történt tárgyaláson nyíltan bezonyultak. Azután meg megvan benne a korlátolt emberek jellemző saját-

sága: a buta gőg. Tudja, hogy nem ért semmihez és ezért a valmit tudó munkásokkal dölősen bánik. Ideje lesz, *Szenes* ur az emberségesség útjára lépni. Sokkal többet használ, ha a dolgozókat szépen békében hagyja. Azok úgy is elvégzik a maguk dolgát az osztályfőnök nélkül is.

Érsekújvár. A szervezetlenség, az öntudatlanság káros voltát ékebben és sajnosabban semmi sem bizonyítja az érsekújvári viszonyoknál. Ott, ahol a fölfebbvalók tudják, hogy a munkásokban nincs meg az összetartás, sőt *akarát* sem az összetartásra, ott szabadon basáskodhatnak, szabadon szemtelenkedhetnek munkástársaink rovására, mert hiszen nem kell rettegniük attól, hogy az öntudatos, a szervezett munkások bősé és jogos haragja pozdorjává zuzza „hatalmukat”.

— Itt, Érsekújvárott, bizony nem a legrózsásabbak az állapotok. A főnök kényszerítésére zene-egyletet kellett alakítanunk s most — amellet, hogy ennek ügyeibe egy szó beleszólásunk sincs — az egyletet amugy is igen kimért néhány fillérünköl kell „fölvirágoztatnunk”. A főnök valódi deszpota fölöttünk; a szava ítélet; s bizony vége annak, aki igazsága tudatában még szót mer emelni. Dehogya is banná ő főnöksége, ha egész keresetünket az egylet fölvirágoztatására áldoznók. Az egylet virágozzék, mi csak hordjuk a pénzt arra a bizonyos magasztos oltárra s azután... fújhatjuk a dudát üres gyomorral. — De nemcsak mű-zenész a főnök ur; ő mű-kritikus is. Igen ért ugyanis az emberi arcokhoz; ezeket azután osztályozza: vannak olyanok, amelyek tetszenek neki és mások, amelyek ellen kritikusi szavával tiltakozik. Az ilyen szerencsétlen arcok még szerencsétlenebb tulajdonosára azután — mondjuk-e? — rájár a rud. A multkor is elbocsátotta *Veigl* Gyula munkástársunkat a *nyugbérpénztárba fizetendő első illeték levonása után*, csak azért, mert a „képe” nem tetszett neki. — A munkások fölötte örökös és büntető arkangyalként áll, de a művezetőkkel nem törődik. Nem látja pl., hogy *Aloni* Gyulának, aki nem is szakember, hisz irodaszolga volt, tíz fillért nem ér a napi munkája; nem tud arról, hogy főnökmódra gorbombáskodik munkástársainkkal, ha munkáért mennek hozzá, nem tud arról sem, hogy több szabadságot kap és vesz magának, mint bármelyik tisztviselő. Nem látja a főnök ur *Zsoldos* Hubert üzelmeit sem? Szinte elképzelhetetlen, amit ez a művezető véghezvisz. Nem is szólva arról, hogy a dologhoz, a munkához ő sem ért, — meg hogy írni sem tud stb., már maga a viselkedése felháborító. Megírtuk már az első számunkban, hogy notórius alkoholista; azóta meg mintha egészen megörült volna. Kiabál, tombol, szaladgál, dühöng, örjöng, úgy hogy igazán veszélyes vele egy hajlék alatt tartózkodni. Ezekről a derék főnöknek nincs tudomása. Ezeknek a viselt dolgai nem birják őt közbelépésre. Az ő „atyai gondoskodása” csak a munkásokra terjed ki. De csak az öntudatlan munkásokra. Mert mi bizunk abban, hogy itt, Érsekújvárt is meghallják a kor intő szózatát munkástársaink s szervezkedésükkel és szervezkedésük révén méltóan fognak megfizetni a basáskodó főnököknek, az Aloniknak, meg a Zsoldosoknak.

Irodalom.

Népszava-naptár. A napokban jelent meg az 1905. évi Népszava-naptár, a magyarországi céltudatos munkásosztálynak az évek folyamán immár nélkülözhetetlenné vált évkönyve. Minden dicséretnél ékebben szól a csinos kiállítás, terjedelmes naptár tartalma:

Naptári rész. — *Csizmadia Sándor*: Sztrájkban (képpel). — Pártprogram. — Pártszervezeti szabályzat. *Csizmadia Sándor*: A „józan” munkás (képpel). — Visszapillantás az 1903—1904. évre (képekkel). — *Repin*: Bucsuzó orosz ujoncz (kép). — *Naszódi Zsigmond*: Veszedelem. — *Henkel Karl*: A szegények dala — Engels Frigyes (arczképpel). —

Szabó Ervin: A szabadság a szocialista társadalomban. — Polgári erkölcsök. — *Meunier Constantin* (képekkel). — *Negri Ada*: Karácsonyi bölcsődal. — Magyarország népességének foglalkozása. — *Steinlen*: A tolvaj (kép). — *Schwarz József* dr.: A szesz italok veszélyei. — Szegénység — műveletlenség. — Képek és apróságok (Seinlen, Lefèvre, Blanqui). — *Mérő Gyula*: A vörös város. — Gondolatok. — *Owen Róbert* (arczképpel). *Lamennais*: A gyermekek. — *Migray József*: Papok, urak és parasztok. — Bucsuztató (képpel). — *Molkenboer Ant.*: Lidércnyomás (kép). — Gondolatok. — *Michels Róbert*: Az olasz szocializmus (arczképpel). — Munka és tőke (kép). — A trust (kép). — A párisi áruház épésénél (kép). — Gondolatok. — *Kristan, Etbin*: Herman, a vasuti ör. — *Lammennais*: A nép. — Hunczut a törvény! II. A munkabér védelme. — *Jászai S.*: A szakszervezeti mozgalom. — *Meunier Constantin*: A gyári lány (kép). — Hogyan szervezkedjünk? — Magyar munkásegyletek. — Postai díj-szabás. — Bélyegilleték. — Hirdetések. — Vásárjegyzék.

Igen melegen ajánljuk munkástársainknak ezt az értékes évkönyvet. A *Népszava-Naptár ára 60 fillér*. Kapható a Népszava könyvkereskedésében, VIII., József-körút 18. sz.

(Etbin Kristan kartársunknak az 1905. évi Népszava-naptárban megjelent elbeszélését — *Jerman, a vasuti ör* — mutatványképen lapunkban közöljük.)

Szerkesztői üzenetek.

Négy sztrájk cikksorozatunk V. folytatása, amely a magyar vasutasok sztrájkjáról szól, jövő számunkban közöljük.

Obszerváció 18. Figyelemmel és szeretettel fogjuk elbírálni ezt az ügyet. Intézzé úgy a dolgot, hogy csütörtökön, f. hó 20-án, este 6—7 óra között látogathasson meg bennünket a szerkesztőségben, amikor bizalmasan és behatóan beszélgethetünk. B. nem munkatársa lapunknak, de módját ejthetjük, hogy vele is megismerkedhessék. Üdv.

Levelező. Szombathely. Minden munkástársunk épülésére ideiktatjuk utolsó levelének egy részét. Azt írja ön: „A mai napon ismét egynéhány előfizetőt szereztem a mi lapunknak és azon leszek, hogy amely vasuti munkásnak a koponyája nem pókhálós, az előfizetője legyen lapunknak.” Nagyon helyes és dicséretes törekvés. Mi budapestiek teljes elismeréssel viseltetünk az ön buzgó törekvése iránt és sok sikert kívánunk. Azt hiszszük egyébként, — és ezt tapasztalatból mondjuk — hogy még azokat a munkástársakat is meg lehet nyerni igaz és nemes ügyünknek, akiknek a „koponyája pókhálós” Üdvözlét.

Tudósító, Győr. Szíves ígéretét köszönettel vesszük. Részletes tudósítását annak idején elvárjuk.

Kijátszott házinyulak ügyére igazán nem lehet lapunk amugy is szük terét lefoglalni. Ha ilyen bajaik vannak, akkor forduljanak a bizalmiférőhöz. Tudják, ki az, hiszen önök választották.

Csalán, Budapest. A lap szerkesztését egy szűkebbkörű szerkesztőbizottság intézi, amely a legteljesebb diszkrecziót gyakorolja. Panaszoknál információt szoktunk beszerezni, mert csak az igazságot akarjuk mindenben és mindenkor. Föltevése ellen erőlyesen tiltakozunk, annak semmi alapja sincs és ön meg sem kísérelte állításának bizonyítását. Intenczióit azonban *más okból* méltányolni lehet. Kérjük, küldje be dolgozatait. Esetről-esetre fogjuk csak elbírálni, hogy közölhetők-e vagy sem. Mivel pedig a beküldő személyének megbízhatóságát ez esetben ellenőrizni nincs módunkban, igen természetesen más oldalról kell ismét meggyőződnünk, hogy esetleg nem esünk e tévedésnek vagy megtevesztésnek áldozatul. Tehát csak írjon!

Debreczen V. oszt. Telefon 57—23. Levél megy.

Kiadóhivatali üzenetek.

Gy. J., Debreczen. Előfizetése 1905 április 15-én jár le.

B... ó J... s, Szolnok. A pénzt megkaptuk, a fenmaradt példányokat sziveskedjenek agitációs célra felhasználni. Fogadják elismerésünket elvtársi kötelességének odaadó teljesítéseért.

B. 1528., Debreczen. A küldött 2-40 koronát megkaptuk, előfizetése 1905. január 31-én jár le.

G. G., Budapest. A lap alapja javára küldött 50 fillért köszönettel átvettük.

K. B., Debreczen. Előfizetése lejár 1904. április 30-án.

Felelős szerkesztő és kiadó: **FARAGÓ PÁL.**

Laptulajdonos: **A magyar vasutas-szervezet.**